

iskovalni sodnik se je skušal natanko seznaniti z duševnimi lastnostmi hudodelnika, ktere ga je preiskaval. Da tako psihologično postopanje je veliko pripomoglo, da so hudodelniki nehoté to in uno obstali, temu priča je posebno ta-le primerljaj:

V Segedinski ječi je med drugimi zopet neki Janoš Bajdor, ki je bil kriv dvojnega umora, pa nikakor ni hótel obstati svojih hudodelstev. Preiskovalni sodnik si ga dá neki večer pred-se pripeljati in mu začne živo na srce govoriti takole: „Janoš Bajdor, gledite! zavolj vas že ne morem več noči nič spati; duša Petra Bodrija, ktere ga ste ubili, vsako noč zahaja k meni in mi žuga, da mi ne dá mirú, dokler vam ne ovijem okoli vrata onega konopca (štrika), s katerim ste zadavili njega.“ In zdajci vrže sodnik Bajdoru konopec okoli vrata ter ga dá odpeljati v ječo nazaj.

Ura je polnoči bila; Janoša Bajdora, 59krat že obsojenega zavolj različnih hudodelstev, začne strah tresti; izbudi se iz spanja in huda vest ne dá mu mirú; dozdeva se mu, da vidi prikazen Petra Bodrija; strašno kričé beží k vratom ječe svoje ter prosi stražnika, naj mu odpre; stražnik mu jih odpre in pri tej priči se spové dvojnega ropomora in cele vrste drugih hudodelstev, ter kaže kraj, kjer je Petra Bodrija in njegovega 14let starega sina zakopal. Drugo jutro gre sodnija na rečeno mesto in res najde trupli pa tudi še konopec okoli vratu Bodrijevega. Odsilmal je Bajdor postal prav misijonar med svojimi tavarši hudodelci v ječi, in obveljalo mu je, da mnogo onih, ki so dozdej trdovratno tajili svoja hudodelstva, so obstali vsi.

4000 oséb je zamotanih v to pravdo; hudodelstva, kterih so krivi, so roparski umor, umor, rop, požiganje, skrivanje, tatvina.

Sila veliko ljudstva je prišlo poslušat obravnavo, ki se je 12. t. m. začela in bode trajala kake 2 — 3 tedne.

Ako človek premišljuje vse to, kar smo zdaj slišali kot živo resnico, res! da se mu ledeni kri o zavrženosti nektre človeške nature, ki je huja od zverine!

Deželni zbori.

Deželni zbor kranjski.

V 9. seji dne 4. decembra 1872. l. so se najpred finančnemu odseku izročile sledeče prošnje: društva v podporo pravnikov v Zagrebu za podporo, — konsorcijske kurije za Tržaško-Loško-Launsdorfsko železnico za moralično in materijalno podporo, — društva pomočnih uradnikov v Ljubljani za podporo. — Potem je dr. vitez Savinšek z 21 sodrugih vlado interpeliral: ali jo je volja, se s hrvaško vlado v dogovor spustiti, da bi se most napravil čez Kolpo poleg Vinice in Gribelj; — deželni predsednik obljubi, da bo na to odgovoril v eni prihodnjih sej. — Na interpelacijo dr. Suppana in sodrugov zaradi iztirjanja zaostalih davkov v Bistriškem okraji odgovarja deželni predsednik, da so ondodni prebivalci pač prosili, da bi se jim odpisali davki za 1872. leto, da pa ministerstvo ni dovolilo, da bi se odpisali davki sploh, le posameznim prebivalcem se sme dovoliti olajšava. Ti pa prosili niso zato. Eksekviralo se je malo, krma se je zarubila le tam, kjer živine ni bilo; sploh se ozira, kar le mogoče na to, da se plačilo zljajšava obdačenim. — Potem se je prestopilo na obravnavo dnevnega reda.

Dr. Poklukar utemeljuje svoj predlog, naj se deželni zbor izreče za Loško in proti Predelski železnici; predlog se izroči gospodarskemu odseku. — P. Kozler utemeljuje svoj predlog, naj deželni zbor presoja, kako da postava za uravnavo zemljiškega davka streže kranjski deželi; v pretres tega predloga se bode ves deželni zbor konstituiral za odsek.

Poročevalec dr. Costa poroča v imenu šolskega odseka o postavi o uravnavi doneskov od zapuščin za normalni šolski zaklad. Predlog, po kterem bi došla zdatna podpora našemu ljudskemu šolstvu, obvelja.

Dežman poroča v imenu deželnega odbora zaradi dovolitve priplače za breg braneče stavbe na desnem bregu Save pri Gorenji Savi poleg Kranja; deželni zbor dovoli v ta namen 1000 gold. iz deželnih novcev.

J. Murnik poroča v imenu finančnega odseka o mnogoterih peticijah; vsled tega poročila se Janezu Šubic-u, kranjskemu slikarju v Benetkah, dovoli 200 gold. podpore, — računovodji Martinu Ivanetiču se povikša osebna doklada za 100 gold. na leto, Viktorju Hofmanu, 1. oficijalu pri računovodstvu se podeli naslov „računski svétnik“ in povikša se mu letna plača od 900 na 1000 gld., primarju dr. Pestotniku se dovoli, da se mu pri odmerjanju pokojnine všteje čas v cesarski službi, vratarju deželne hiše J. Žitkotu se povikša letna plača od 315 na 350 gold., deželnemu odboru se nalaga, pretresovati in prihodnjemu deželnemu zboru poročati o razmeri službenin uradnikov računskih.

Dr. Jan. Bleiweis poroča o prošnji občine Semiške za podporo, da bi sledili studentu, ter nasvetuje v imenu finančnega odseka, da navedeno prošnjo deželni odbor nemudoma in s toplim priporočilom izroči družbi kmetijski, da iz državne podpore, ki jej je za letošnje leto obljubljena s 1500 gold., zadobi prošeno podporo. Dr. Savinšek dodá dva nasveta, ki se tudi sprejmeta, kakor predlog finančnega odseka.

Murnik potem poroča v imenu finančnega odseka zaradi podpore v namen Dunajske velike razstave leta 1873. Nasvet obvelja, po kterem se 1500 gold. iz dežel. zaklada dovoli v ta namen, da se bode marljivim in izvrstnim učiteljem (500 gld.), obrtnikom (500 gold.) in kmetom (500 gld.) dalo, ki se bodo na deželne stroške peljali na Dunaj in tam ogledali razstavo in se kaj naučili.

O napravi potrebnega pobišja za novo realino poslopje v Ljubljani nasvetuje Kromer v imenu finančnega odseka, da naj se hranilnici hvalo izreka za to napravo in deželnemu odboru izroči ostala obravnavo.

Prošnja občin Turjak, Lužarje, Videm in Podgora, da bi se rudarska cesta od Kneja do Karlovica vvrstila med skladne ceste, se izroči deželnemu odboru v rešitev.

Po nasvetu finančnega odseka, čegar poročevalec v tej zadevi je bil Murnik, je deželni zbor o prošnji Vrhniških občanov sklenil, da se ima deželni vladi priporočati, naj potrdi zadnjo volitev občinskega odbora Vrhniškega, dalje se naroča deželnemu odboru, da naj na tanko pregleda račune župana Obreze o 24letnem županovanju; o zadnji točki prošnje pa, da bi se namreč vlada vprašala: ali c. k. sodniku Alojziju Muleju dovoli zraven cesarske službe se ukvarjati še z mnogovrstnimi obrtnijami in kupčijami, pa se je reklo, da ne spada v oblast deželnega zbora.

Obveljal je dalje dr. Razlagov nasvèt, po kterem ima deželni zbor prositi presvitelega cesarja za pomiloščenje 60 zavoljo hudodelstev ustaje obsojenih prebivalcev vasi Studor-Starefužine.

Dr. Jan. Bleiweis poroča v imenu finančnega odseka o ločitvi vodstva od upravnistva v deželnih dobrodelnih napravah Ljubljanskih. Kromer se tako grozno huduje nad tem, da se hoče vodstvo ločiti od upravnistva, da ga dr. Bleiweis zavrača in praša: ali mu ni mogoče, kakor drugim ljudem dostojno govoriti v zbornici? — Predlog odborov obvelja.

Dr. vitez Savinšek bere poročilo finančnega od-

seka o začasni porabi posebnega oddelka deželne posilne delalnice za mirne blazne (nore). — Deželni predsednik razlaga zdravstvene, disciplinarne in pravne pomislike, zaradi katerih se vlada zoperstavlja nameravani porabi delalnice. — Dr. Jan. Bleiweis v dolgem govoru spodbija ugovore deželnega predsednika, Kromer se zopet jako huduje v tej zadevi, nasprotuje nasvetu dežel. odbora in finančnega odseka; potem ko še dr. Zarnik vladi ugovarja, obvelja nasvet finančnega odseka o prošnji do dež. vlade, da se more poseben oddelek delalnice začasno, in sicer na 5 let porabiti za mirne blazne.

Konečno je dr. Jan. Bleiweis z 18 sodrugi nasvetoval adreso do presvitlega cesarja, o kateri so „Novice“ že poročale.

V 10. seji odgovarja c. k. deželni predsednik na interpelacijo dr. Jan. Bleiweisa 1) kdaj se pričnó zaostala dela za osušenje močvirja (morasta) na levem bregu Ljubljane, za katero je „Cornov graben“ namenjen? in 2) ali bi se za to delo potrebni stroški ne dali brez novih plačil prizadetih posestnikov iz že nakupičnega velikega zaklada poplačati? — in sicer na 1. vprašanje to, da se nameravana dela v Cornovem grabnu nadaljevala ne bodo in da se je dotična pogodba z Volheimom razvezala, da pa c. kr. deželna vlada namerava ob svojem času deželno postavo zastran osušenja in obdelavanja Ljubljanskega močvirja, ki je že načrtana in predložena c. kr. ministerstvu za poljedelstvo; kar se tiče 2. vprašanja, se ima nakupični zaklad porabiti v poplačo stroškov za dela, ki niso bila pogojena, da pa je treba še iztirjati nekaj zaostankov. — Potem deželni predsednik reši interpelacijo Kromerja zaradi skladne ceste od Ljubljane do Kočevja s tem, da je vlada že pritiskala na to, da se cesta popravi, da bi se pa ta cesta vvrstila med velike ceste, pa zdaj ni pričakovati. — Na interpelacijo dr. viteza Savinška zaradi mostu čez Kolpo poleg Vinice in Gribelj odgovori deželni predsednik, da vlada nima vzroka, to reč sprožiti, da mora to prepustiti za to poklicanim zastopstvom, podpirala bi pa zadevo na toliko, na kolikor je poklicana kot politična gosposka.

Potem je deželni zbor sprejel po Petru Kozlerju sproženi nasvet, po katerem se imajo vladi izrekati mnogotere želje o tem, kako da naj se postava za uravnavo zemljiškega davka izvrševati na Kranjskem.

Dežman poroča v imenu cestnega odseka o novi postavi, kako naj se napravljajo in vzdržavajo javne necesarske ceste, ki obvelja z nekaterimi premembami. — Dežman poroča v imenu deželnega odbora, da se ima vozna cesta k kolodvoru Trata pri Škofji Loki vvrstiti med skladne ceste, in da se ima Črnska cesta pri Kamniku deloma opustiti kot skladna cesta proti temu, da se občinska cesta na desnem bregu Bistrice med Kamnikom in Stranjami vvrsti med skladne ceste. — Baron Apfaltrern poroča v imenu združenih odsekov o delovanju deželnega odbora in finančnega zaradi postavne uravnave denarnih razmer Kranjskega zemljiško-odveznega zaklada z državo, dotični nasveti obveljajo.

Po nasvetu dr. Razlaga se dalje sklene, da se ima vlada naprositi, naj pripomore k spremembi splošne vojne postave zastran enoletnih prostovoljcev (§§. 21—25) tako, da tudi tisti enoletni prostovoljci, ki so pred začetimi bogoslovnimi nauki svojo enoletno dejansko službo dovršili, deležni postanejo dobrote §. 25. splošne vojne postave od 5. dec. 1868.

Potem obvelja proračun sirotinskega zaklada za leto 1873. (potrebščina 7764 gold. 60 kr., zaklada 13.123 gold. 23½ kr., presežek 5358 gold. 63½ kr.), in da se ima za ustanove preračunjeni znesek 5585 gld.

63 kr. razdeliti vsako leto med sirote, dokler se ne ustanovi sirotišnica, ter potrdi se računski sklep za sirotinski zaklad za leto 1871. (dohodki 19.602 gold. 12 kr., stroški 19.598 gold. 68 kr., aktivno premoženje konec 1871. leta 231.521 gold. 49 kr.).

Potem obvelja proračun deželnega zaklada za 1873. leto (potrebščina 291.525 gold. 65½ kr., zaklad 59.998 gold. 80½ kr.), za primanjstvo 231.526 gold. se ima priklada na vse direktne davke, izvzemši doklado za vojaščino, potem 10% priklade na davek vžitnine od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa pobirati.

Ker je ura bila že čez dve popoldne, se seja pretrga, in ob pol 5. uri popoldne nadaljuje.

Dr. Jan. Bleiweis prične s poročilom v imenu finančnega odseka o ustanovitvi vinorejske in sadje-rejske šole na Slapu v Vipavski dolini. Deželni zbor sklene, da se ima do prihodnje spomladi ustanoviti ta šola, ktere obravnave že trajajo 3 leta, kar je grof Lanthieri blagega srca deželi brez plačila ponudil grajšnico Slap. O dotičnih razgovorih bomo poročali obširnejše v prihodnjih listih. — Potem poroča dr. vitez Savinšek v imenu finančnega odseka o ustanovitvi niže kmetijske šole na Kranjskem. Deželni zbor sklene, da se, nanašaje na državno podporo, ki jo je ministerstvo dalo kmetijski šoli Goriški, prosi 30.000 gold. za nakup lastnega posestva na Dolenskem, kjer se dosihmal ni noben grajščak oglašil s tako lepo ponudbo kakor grof Lanthieri v Vipavi. Tudi to obravnavo prinesó „Novice“ obširnejše po stenografičnem zapisniku.

Dalje je po dr. Razlagovem nasvetu bilo sklenjeno, naj se vlada naprosi, obzir jemati na bližnje posestnike okoli Jelovice, ako bi se ta prodala potem, ko bodo vsi upravičenci z Fužinami vred odškodovani tako, da jim bode pri javni dražbi tudi udeležiti se mogoče. S tem sklepom je bila rešena dotična prošnja Bohinjskih občin Bistrica, nemški Rovt in Nomen. — Prošnja občine Češnjiske v Bohinji za olajšave gledé izvrševanja gozdne postave se priporočuje vladi.

Po J. N. Horakovem nasvetu deželni zbor sklene, vlado naprositi, da bi se postavno uravnavali davki pridobitnih in gospodarskih društev.

Dr. Costa poroča v imenu občinskega odseka o prošnji županije Cerkljske, naj se Cerkljica priporočuje vladi kot sedež c. k. uradom; — nasvet obvelja, da se ima vlada naprositi, naj pred stalno preselitvijo c. k. uradov iz Planine v Logatec se zasliši mnenje deželnega zbora.

Konečno dr. Jan. Bleiweis utemeljuje adreso do presvitlega cesarja, o kateri so „Novice“ že poročale.

Po končani javni seji se prične tajna seja, v kateri se je obravnavala disciplinarna preiskava zastran nezvestob v ljubljanski bolnici.

V 11., to je, v zadnji seji dne 7. decembra poroča Murnik v imenu finančnega odseka o deželni postavi zaradi posojila, katero hoče mesto Ljubljansko po poti loterije za poldrugi milijon forintov najeti; dotična postava obvelja. — Svetec poroča v imenu odseka postavljenega za pregled delovanskih poročil deželnega odbora za leto 1871. in 1872. Važnejši sklepi deželnega zbora v tem poročilu so sledeči: Prošnja, v prejšnjih sesijah sklenjena, naj se napravi v Ljubljani pravna akademija eventuelno vseučilišče s slovenskim učnim jezikom se ponavlja. — Predsedništvo c. k. finančne direkcije v Ljubljani se prosi, naj blagovoli ukazati, da se zastran preobloženja z gruntnim davkom pregledajo tudi tisti okraji Kranjske dežele, katerim se po izkazih za leti 1869. in 1870. zavolj preobloženja nič gruntne davka odpisalo ni. — Izrekuje se želja, da bi visoka c. kr. vlada v prihodnji sesiji predložila

postavo o razdelitvi skupnih pašnikov in menjevalnih zemljišč.

Potem Murnik poroča v imenu občinskega odseka o razdelitvi pašnika občine Ostrožno-Brdske in pašnika mestne občine Ložke; razdelitev se privoli z nekaterimi pogoji. — Kromer poroča v imenu finančnega odseka o razložbi deželnega odbora zastran pobiranja in plačevanja deželne in zemljiško-odvezne zaklade na vžitninske davke in tirjanja dotičnih zaostankov; nasvet obvelja, da naj se naprosi vlada, naj v zagotovljenje vžitninskih doklad za deželni in zemljiško-odvezni zaklad, kakor tudi za občinske namene prihodnjemu deželnemu zboru predloži načrt postave, ki bo finančnim organom ukazovala predpisovanje, pobiranje in odrajanje dotičnih deželnih in občinskih doklad v okrajih na kmetih, kakor tudi v Ljubljani vzajemno z državno vžitnino vred in po istem načinu, namreč v lastni režiji ali po najemu ali po pogodbi in brez pravice do pobiralnih ali drugih režijnih stroškov. —

Dr. Costa poroča v imenu finančnega odseka o stanju opravil zemljiške odveze na Kranjskem; poročilo se vzame na znanje, vlada pa naprosi, da skrbi za izvršitev tistih sklepov, ki so jej že leta 1870. bili stavljeni od deželnega odbora zastran dovršitve zemljiško-odveznih opravil in oziroma razpuščenja dotičnih posebnih organov.

Po sporočilu Murnika v imenu finančnega odseka se potem za napravo občinske poti ob desnem bregu Save iz trga Rateče do vasi Save dovoli iz deželnega zaklada 1000 gold. in sicer za mojsterska in nenavadna rokodelska dela in material.

Kromer poroča v imenu občinskega odseka zaradi skladne ceste čez Vagensperg v Litijskem okraju; nasvet obvelja, da ima deželni odbor to reč še pretresovati in poročati v prihodnjem zborovanju. S tem sklepom ste rešeni dotični prošnji Kostrelničanov in Litižanov, da naj bi se cesta presukala čez Lipinsko Bukovje.

Potem se po nasvetu dr. Poklukarja sklone, naprositi vlado, naj zavrže Predelsko železnico, in skrbi po vsi moči, da se železnica iz Trsta čez Loko v zvezo z Rudolfovo železnico na Koroškem brez odlašanja zagotovi; s tem je rešena prošnja županije Škofje Loke za pospeševanje Loške črte.

Društvu pravnikov v Zagrebu se dovoli 30 gld., društvu pomočnih uradnikov v Ljubljani 50 gold. podpore.

Murnik poroča v imenu gospodarskega odseka o prošnjah mnogoterih občin na Dolenskem, odbora mestnega Novomeškega in Črnomeljskega; nasvet obvelja: izreči namreč, da železnica, ktera bi vezala glavno deželno mesto Ljubljano s Karlovcem, bi bilo deželi Kranjski in državi jako koristna in prositi vlado pri izvršitvi te železnice ozir jemati na Novomesto, glavno mesto Dolenskega.

Po sporočilu Dežman-a v imenu finančnega odseka o prošnji konsorcijske kurije za Tržaško-Loško-Launsdorfsko železnico se tej železniški črti dovoli 5000 gold. proti povračilu in zagotovilu, da se ta denar povrne deželnemu zakladu.

Potem dr. Zarnik poroča v imenu dotičnega odseka o volitvi deželnih poslancev dr. viteza Kalteneggerja in dr. Zupana za Ljubljansko mesto, ki predlaga, naj te volitvi deželni odbor na tanko preišče in poroča prihodnjem zboru. — Pl. Langer, dr. R. Razlag, dr. vitez Savinšek, Svetec in Dežman govorijo veliko zato, da bi se ta volitev potrdila; al dr. Zarnik spodbija razloge ravno imenovanih govornikov; pri glasovanju obvelja odsekova nasvet, da se volitev preišče in v prihodnjem zasedanju o njej poroča.

Za nasvet Langerjev, da se ima ta volitev potrditi, so glasovali: baron Apfaltrern, grof Auersperg, grof Blagaj, Dežman, Kromer, pl. Langer, grof Margheri, dr. Razlag, baron Rastern, Franjo Rudež, dr. vitez Savinšek, Svetec, grof Thurn, Zagorec. Zoper Langerjev nasvet so glasovali: grof Barbo, dr. Bleiweis, dr. Costa, Grabrijan, Horak, Irkič, Koren, Kramarič, Kramar, Murnik, dr. Poklukar, Karol Rudež, Tavčar, Toman in dr. Zarnik. — P. Kozler in V. C. Zupan nista bila pričujoča.

V večerni seji poroča najpred dr. Costa o adresi do presvitlega cesarja; adresa, o kateri so „Novice“ že poročale, obvelja z večino glasov. Tu le še dostavljamo, da je baron Apfaltrern predlagal, o adresi prestopiti na dnevni red, to je, zavreči jo, dr. R. Razlag pa, ki je zoper predloženi načrt hudo govoril, da se ima načrt adrese vrniti odseku, naj vnovič poroča dne 10. decembra, vlado pa naprositi, da zborovanje raztegne do tega dne; ali oba ta nasveta sta ostala celó brez podpore. Med obravnavo o adresi je deželni glavar priobčil pismo V. C. Supana, po katerem se odpoveduje deželnemu poslanstvu zato neki, ker se ne sklada z adresom. Zoper adresom so glasovali: dr. Razlag, Svetec in še drugi.

Potem se z večino glasov izvolita za državna poslanca: dr. Costa iz kurije kmetijskih občin, J. Horak iz kurije mest, trgov in kupčijske zbornice; — od nasprotne stranke je dobil dr. Razlag vse glasove.

Za uda c. kr. deželne komisije za izpeljavo postave o zemljiških davkih se izvoli bar. Apfaltrern z 18 glasovi. Šolmajer je dobil 16 glasov; narodna stranka je tedaj pri tej volitvi padla; dr. Razlag, Svetec, Zagorec in še nekateri drugi so glasovali nasprotno.

Dr. Costa poroča v imenu šolskega odseka o imenovanju dr. Jan. Mrhala za uda deželnega šolskega sveta. Deželni predsednik zagovarja vlado, al navaja jako medle vzroke; baron Apfaltrern nasvetuje, da bi se prestopilo na dnevni red, deželnemu odboru pa še neko grajanje izreklo zato, da se je potezal za ustavno pravico! Tudi Kromer je jako puhlo zagovarjal vlado, ter Apfaltrernov nasvet podpiral. Tudi Dežman zagovarja vlado, ter utemeljuje ves svoj ugovor zoper nasvet šolskega odseka na besede slovenskega teksta dotične šolske postave. Dr. Zarnik mu dokazuje jezikoslovne njegove zmote, konečno pa poročevalec dr. Costa temeljito od konca do kraja spodbija ugovore vse in obvelja z večino glasov sledeči nasvet šolskega odseka: Deželni odbor izrekuje kot svoje pravno prepričanje to, da ima §. 35. postave o šolskem nadzorstvu od 25. svečana 1870. leta ta pravi pomen, da mora minister za nauk in bogočastje v predlogu za imenovanje udov iz vrste učiteljev za deželni šolski svet se porazumeti s kranjskim deželnim odborom, ter obžaluje, da je minister za nauk in bogočastje pri zadnjem imenovanju zapustil to načelo, kterege se je on sam vedno držal. — V prihodnjih listih prinesemo po stenograf. zapisniku obširnejše tudi to obravnavo.

Potem deželni predsednik vsled cesarjevega ukaza zahteva, da deželni glavar sklone zborovanje te seije. Zdajci deželni glavar pozdravlja poslance in se ozira na neutrudljivo delavnost prekratkega zborovanja ter končá ogovor s slavo-klici na Njegovo Veličstvo presvitlega cesarja; vsa skupščina izklikne trikrat slava! Deželni predsednik mu odzdravlja ter obljubi, da bode sklepe tega zborovanja krepko podpiral. Konečno pa dr. Jan. Bleiweis v imenu vseh poslancev deželnemu glavarju izreka hvalo, da je

vseskozi vodil pravične in nepristranske obravnave tega zborovanja.

Potem deželni glavar sklene sejo in zborovanje.

Dopisi.

V Gorici 22. dec. — Predzadnji „Isonzo“ je bil v prepoved dejan zaradi sestavka „Gli Sloveni e gli Italiani“ Posnetek tega sp sa je našel pot v „Slov. Nar.“ (od 21. t. m.) Kratki zapopadek onega spisa je: Nemci nas (Italijane in Slovence) tlačijo; združimo se tedaj proti njim! V ta namen se svetuje, da bi se sešli v konferencijo od slov. strani dr. Lavrič in dr. Tonkli, od italijanske dr. Deperis in — grof Coronini (kteri ni rečeno, ali mestni župan, namreč, ali drž. poslanec.) Ne gledé na osebe, ktere nam niso vse po volji, imamo tudi tehtne pomislke gledé nasvetovanega posveta samega na sebi. Narpred treba, da naši Lahji za stare svoje grehe pokoro delajo, potem, da nam dajo zanesljivo poročstvo svoje lojalnosti do nas. Sredstvo ali materijal nočemo biti nikomur več. Dovolj smo se že zavedeli in utrdili, da lahko tudi sami svojo pot hodimo, opirajoč se na sorodne nam brate. Kar se ni doseglo z nemško šolo in nemškim uradom o poprejšnjih časih, ko smo bili brez narodne zavesti, ne doseže se več dandanašji, če tudi bi nas pritiskali tako kakor zdaj Prusi na Poljake. Zadosti združenja bo s sosedi našimi — Lahji, ako se — brez posebne zveze in posebnih dogovorov — oprti na obstoječe postave, ki so jih ustavoverci sami dali, ponemčevalni sili vsak za se, pa po enakih načelih oziramo. Potlej pa še to. Ktero stranko italjansko zastopa „Isonzo“? Liberalno, porečete. Res, a morebiti je ona še nekaj družega in ne zgolj liberalna. Tedaj tudi iz tega ozira ne bi svetoval jaz, da bi se kdo naših spustil v posebne pogovore z njo. Stvar se naredi sama od sebe; okoliščine bodo kazale laški in naši politiki namer. *) — Citali ste gotovo v tukajšnjih listih, da imamo že celi pretekli teden graškega in Našega dežel. nadzornika, g. Wretschko-ta tukaj. Prišel je nepričakovan kakor smrtna ura — in sicer kot ministerski komisar. Poslan je prav za prav zaradi više realke, gimnazij je le pro forma obiskal. Največ se mudi v nižjih razredih. Za profesorje in predmete in metodo pravijo, da mu ni mar, ampak samo na učencih da dela svoje študije. Mislilo se je izprva, da je prišel v namen še bolj strogega germanizovanja, a, kakor se kaže, ni to njegova naloga. Mnogi sodijo, da so dala min. Stremayr-u povod, da je Wretschka sem poslal, neka uradna in privatna poročila o osebnih in stvarnih zadevah na realki, ki pa segajo še v lansko šolsko leto nazaj. V zvezi je Wretschko-vo poslanstvo gotovo tudi s kakošnimi ovadbami, kajti liberalna ministerstva imajo navado, da n. pr. „peresnim junakom“ iz vredovališč oficioznih listov ali drugim te baže ljudem svoje kabinete in ušesa odpirajo. To napako je bil Hohenwart srečno odpravil; a zdaj je podoba, da se je vnovič vdomačila. Bodi si pa z Wretschko-tovim poslanstvom, kakor koli, dolgo se ne bo dal njega namen več zakrivati, in dotlej odložim tudi jaz svojo sodbo. — Te dni se je zopet pokazalo, kako predrzno pa ob enem neumno in smešno zna laži kovati tukajšnja nemška fabrika za telegrame in dopise v ustavne liste. „V Grabnih (na Vipavskem) ste se 2 hiši po noči od 11.—12. t. m. s stanovalci vred pogreznili“ — ta novica je šla iz Gorice (NB!) po raznih časnikih; na mestu samem pa ni od tega nobena živa duša nič vedela! In ljudje, ki so od včeraj tukaj,

tujci, ki niti mesta našega, niti kacega kraja ne poznajo, vodijo javno menenje za nos! Takim ljudem se na merodajnih mestih vse slepo verjame! Zarad takih klati-vitezov dobivajo še celo pošteni uradi od viših oblastnij zaušnice! — Tako je dandanes uravnana tukajšnja nemška propaganda.

Z Ukenberka 15. dec. — Leta 912. so na Jarših gospodarili še siloviti Ukmarji. Ne poznavši pravega Boga so ti darovali maliku „Jari-bog“ po tesnih ukvah, koje so bile vdolbene od Jarš do Vihre v jame ilovnate. Od županije sv. Ruperta na Dolenskem noter do skalovitega Kuma obznanejujejo vsi, vsi griči vekši, da bivali so po njih nekda sami pogani. Na priliko: Ukenberk, Bransko, Sverševo, Prezlok, Jatina itd. Po grebenu župnij sv. Ruperta in Dolskih se plazi stara poganska kača še dandanes tako tihotapno, da jej nobena preiskava ne domače ne krvave sodnije ne pride na sled. Vendar pa dela ta kača tukaj ljudem vedno kvara, da čudo. Od leta 1849. do 1872. je prelevila ta kača po tej okolici tri vrle možake pa tako, *) da niso družega od njih našli, kakor sam lev podoben tistemu gadu, koji se prelevi, če ga jako z drogom pritisneš. — Pod Branskem je cerkva sv. Martina na Kali, koja je bila nekda samostalna, pod vladu francosko pa je propadla ter postala podružnica župnije Šentjanske. Stanovalci te soseske in nekaj župnij mejaških so nastavili tej kači poganski zanjko, pa hoteli jo vloviti in odtrgati jej vrat, to je, namenili so se čisto na svoje stroške duhovna, kakega penzionista, med se dobiti brez škode za staro faro. Al od preč. škofijstva iz Ljubljane pride meseca novembra t. l. prepoved, da se na Kali to ne dovoli nikomur. To nas je jako osupnilo. — Kača poganska spet oproščena vzdigne glavo in rep pa se zažene proti Branskemu čez Gradec na Kladje. Tu se zdaj čuje smeh in plosk; povsod drugod pa se solzijo oči in žalujejo srca, ker slutijo vsi, da kača prosta ne bode mirovala, tem več bode za naprej še pogumneje levila zdaj tega zdaj unega, vedno skrivaje se po tesnih ukvah pri Ukenberki! — Gledé na vse to nadjamo se, da gori omenjeni odlok ni bil zadnja beseda in da prečastito škofijstvo se usmili naših rev in nam dovoli, kar smo prosili nam na srečo in nobenemu na škodo.

Iz Vipavske doline 18. dec. — Ljubljanski „Tagbl.“ je v 289. listu prav na drobno popisal, kako ste se 12. dne pri nas v Grabnih dve hiši v zemljo pogreznile in da le s skalovjem in polomljenim drevjem obdano brezdno prostor kaže, kje ste pred stale. Zvedite! da vse to zopet je od kraja do konca kosmata laž, ktero bi moral „Tagblatt“ preklicati, če bi mu za resnico kaj mar bilo. Sam Bog ga vedi, kdo je to nesramnost časniku na nos obesel!

Iz Ribnice. (Čitalnica tukajšnja) napravi na novega leta večer veselico, pri ktere se bode zraven tombole predstavljala igra „Bob iz Kranja“ s petjem. Vse ude in narodnjake vljudno vabi odbor.

Iz Ljubljane. (Odbor družbe kmetijske) je v svoji poslednji seji pod predsedstvom gosp. dr. Coste sklenil sledeče: Gosp. dr. Orel poroča, da celi gozdi posekanih mladih smrek se prodajajo zdaj za Božični večer **) v Ljubljani, ki so, kakor se glasijo mnoge tožbe lastnikov, večidel tatvina iz gozdov. Da se odvrne škoda goz-

*) Domu gredé so vsi trije do smrti bili obsojeni. Pis.

**) Katoličani imamo sv. Miklavža, ki otrokom darove nosi; božična drevesa so običaj protestantovski ne le za otroke, temuč tudi za stare ljudi, ktere ga so se poprijeli tudi judje v Galiciji in drugod za — mne-govrstne sebične spekulacije. Ker jud in protestant zdaj svet sučeta, se širi ta šega čedalje bolj povsod. Vred.

*) Berite, kako „Pettine“ govori o Tonklievem govoru 8. t. m. Pis.